

Αθήνα 06-04-2009

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΕΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ 2009

Η Έκθεση για το έτος 2009 βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο ολοκλήρωσης και συζητήθηκε σε πρόσφατη συνεδρίαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου Εθνικής Ενεργειακής Στρατηγικής η οποία έκρινε σκόπιμη την αναβολή της δημοσίευσής της με το ακόλουθο σκεπτικό:

Όλα τα στοιχεία πάνω στα οποία πάντοτε βασίζεται ο ενεργειακός σχεδιασμός χαρακτηρίζονται αυτή την εποχή από μια άνευ προηγουμένου αβεβαιότητα. Δεν πρόκειται για την συνήθη αβεβαιότητα που, ακόμη και από την εποχή του Μάλθους, αποτελεί μόνιμο χαρακτηριστικό του τομέα της ενέργειας αλλά για μια αβεβαιότητα πρωτόγνωρη όπως πρωτόγνωρη είναι και η οικονομική κρίση που την τροφοδοτεί και την επιτείνει. Την επιτείνει μάλιστα σε τέτοιο βαθμό ώστε η έγκαιρη δημοσιοποίηση της Έκθεσης, θα υπηρετούσε μεν το γράμμα του Νόμου αλλά δεν θα συνεισέφερε στον διάλογο ο οποίος πρέπει να υπάρξει για την υιοθέτηση των μέτρων και μέσων ενεργειακής πολιτικής, ούτε θα βοηθούσε την επενδυτική κοινότητα στην εξαγωγή συγκεκριμένων συμπερασμάτων.

Ακόμη και οι πιο έγκυροι αναλυτές, δεν είναι αυτή τη στιγμή σε θέση να προβλέψουν το βάθος, τη διάρκεια και τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης ούτε αν η επιστροφή στην κάποια ομαλότητα θα εξελιχθεί με πορεία που θα μπορεί σχηματικά να περιγραφεί με ένα από τα λατινικά γράμματα V, U ή L. Γιατί υπήρξαν στο παρελθόν οικονομικές κρίσεις αμέσως μετά τις οποίες ο ρυθμός ανάπτυξης παρουσίασε ταχεία αύξηση που επανέφερε τα μεγέθη σε εκείνα που αναμένονταν πριν εκδηλωθεί η κρίση (σχήμα V), άλλες όμως κρίσεις, προς τις οποίες ορισμένοι παρομοιάζουν την παρούσα, είχαν μια πολύ βραδεία ανάκαμψη που δεν είχε ολοκληρωθεί παρά μόνον μετά την παρέλευση αρκετών ετών (σχήμα L).

Όσο δύσκολη είναι η ανάλυση των στοιχείων της κρίσης άλλο τόσο ανέφικτη είναι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων που παίρνει η Διεθνής Κοινότητα για την αντιμετώπισή της. Παρόλη τη γενική εφορία που επικράτησε στο τέλος της πρόσφατης συνάντησής τους, οι ηγέτες των G-20, δήλωναν δια στόματος του Αμερικανού Προέδρου, ότι «δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι τα μέτρα που

αποφασίστηκαν, θα αποδειχθούν ικανά για να αντιστρέψουν τη μεγαλύτερη παγκόσμια πτωτική πορεία των τελευταίων έξι δεκαετιών».

Η επίδραση των παραπάνω στον τομέα της ενέργειας είναι προφανής και αφορά τόσο τον τομέα της ζήτησης, δηλαδή την πιθανή εξέλιξη της παγκόσμιας κατανάλωσης, όσο και αυτόν της προσφοράς, τη δυνατότητα δηλαδή χρηματοδότησης των μεγάλων ενεργειακών επενδύσεων που είχαν προγραμματιστεί. Ένα χαρακτηριστικό δείγμα της αδυναμίας εκτιμήσεων που επικρατεί διεθνώς είναι ότι, το Υπουργείο Ενέργειας των Ηνωμένων Πολιτειών μόλις δημοσίευσε τρεις καμπύλες - σενάρια για την πιθανή εξέλιξη των τιμών του αργού πετρελαίου για την περίοδο μέχρι το έτος 2030, εκ των οποίων η χαμηλότερη καταλήγει στα 50 δολάρια το βαρέλι και η υψηλότερη στα 200!

Η αδυναμία, βέβαια, στην δική μας περίπτωση, εντοπίζεται κυρίως στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής τον οποίο χαρακτηρίζει πάντοτε η ανάγκη ιδιαίτερα μακροχρόνιου προγραμματισμού. Είναι χρήσιμο να παραθέσουμε σε συντομία τα κύρια στοιχεία της Έκθεσης του ΣΕΕΣ του 2008 στον κρίσιμο αυτό τομέα: Με βάση τα τότε δεδομένα και αφού απορρίψαμε ως απαράδεκτη μια με ρυθμό «business as usual» εξέλιξη της κατανάλωσης μέχρι το 2020, υιοθετήσαμε έναν χαμηλότερο ρυθμό τον οποίο (τονίζαμε και υπερθεματίζαμε) έπρεπε να πετύχουμε ως αποτέλεσμα των μέτρων εξοικονόμησης και ορθολογικής χρήσης της ενέργειας. Για την κάλυψη των αναγκών του σεναρίου αναφοράς και αφού συνεκτιμήσαμε:

- Την επιβαλλόμενη πλήρη κατάργηση χρησιμοποίησης του πετρελαίου στην ηλεκτροπαραγωγή.
- Τα υπό εξάντληση λιγνιτικά μας αποθέματα αλλά και την σκοπιμότητα επέκτασης του χρόνου συνεχιζόμενης αξιοποίησης των απομενόντων.
- Την σκοπιμότητα επιβολής ανωτάτου ορίου στο ποσοστό συμμετοχής του φυσικού αερίου ως πηγής ηλεκτροπαραγωγής που επιβάλλεται από λόγους ασφάλειας τροφοδοσίας και αύξησης της χρήσης εκεί όπου οι βαθμοί απόδοσης είναι συγκριτικά μεγαλύτεροι.
- Τα φυσικά όρια και τις εποχιακές διακυμάνσεις που υφίστανται στη παραγωγή από τα υδροηλεκτρικά έργα.
- Την πλήρη υποστήριξή μας στην ανάπτυξη των λοιπών ΑΠΕ στην πρωτογενή παραγωγή και την ηλεκτροπαραγωγή αλλά και την κάπως συντηρητική εκτίμησή μας για τις δυνατότητες «απογείωσης» του ρυθμού εγκατάστασής τους.

Καταλήξαμε και προβάλαμε ένα μείγμα ηλεκτροπαραγωγής που περιελάμβανε όλα τα πρωτογενή καύσιμα πλην της πυρηνικής ενέργειας. Προβλέπαμε επίσης την επίτευξη κατά το έτος 2020, των στόχων που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εξοικονόμηση ενέργειας, τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και τη συμμετοχή των ΑΠΕ στην τελική ενεργειακή κατανάλωση, αλλά θεωρούσαμε περισσότερο ρεαλιστική την παραδοχή ότι η διαχρονική προς το έτος 2020 προσέγγιση προς τους στόχους αυτούς θα είχε μια εκθετική και όχι γραμμική καμπύλη εξέλιξης.

Η απόπειρα επανάληψης της παραπάνω διαδικασίας, με σημείο εκκίνησης, όπως και πέρυσι, την πρόβλεψη εξέλιξης της κατανάλωσης αλλά με τα σημερινά δεδομένα, φέρνει άμεσα στην επιφάνεια το αδιέξοδο σε όλη του την έκταση: Οι προβλέψεις που γίνονται με βάση τις ενδεδειγμένες επιστημονικές αναλύσεις, οδηγούν σε μεγάλη διασπορά με αποτέλεσμα κάθε πρόβλεψη του αναμενόμενου ρυθμού αύξησης της κατανάλωσης μέχρι και πέραν του 2020 να είναι επισφαλής.

Η δυσκολία για τη διατύπωση προβλέψεων στον **κλάδο της ζήτησης** έχει ως φυσική συνέπεια την αντίστοιχη αδυναμία αξιόπιστων εκτιμήσεων στον **κλάδο της προσφοράς**. Παράδειγμα καταστάσεων που θα μπορούσε να οδηγήσει η βεβαιωμένη εξαγωγή συμπερασμάτων για τον πάντοτε κρίσιμο τομέα της ηλεκτροπαραγωγής είναι ότι, για την περίοδο 2015 έως 2020, οι ανάγκες σε ηλεκτρική ενέργεια στη χώρα όπως προκύπτουν από τους αναλυτικούς υπολογισμούς, εμφανίζονται να είναι από πλεονάζουσες μέχρι αρκούντως ελλειμματικές, ανάλογα με τις παραδοχές που υιοθετούνται α) για τη χαμηλή ή υψηλή εξέλιξη της ζήτησης, β) για την εγκατάσταση όλων ή μόνο μέρους των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής με φυσικό αέριο, της ΔΕΗ ή ιδιωτών, που έχουν δηλώσει την πρόθεσή τους για να αναλάβουν τις σχετικές επενδύσεις και αδειοδοτηθεί και γ) την σε ικανοποιητικό ή όχι βαθμό διείσδυση των ΑΠΕ!

Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω, το ΣΕΕΣ θεωρεί ότι σε χρονικό διάστημα λίγων μηνών, θα έχει διαγραφεί μια κάπως σαφέστερη εικόνα για την παγκόσμια και ελληνική οικονομία που θα κάνει δυνατή τη σύνταξη μιας Έκθεσης η οποία θα ανταποκρίνεται περισσότερο στον σκοπό της.

Στους λίγους αυτούς επόμενους μήνες πιστεύουμε ότι:

- Οι Ελληνικές Αρχές και αρμόδια μελετητικά όργανα (Τράπεζα της Ελλάδος και άλλες Τράπεζες, IOBE και άλλοι

μελετητές) θα έχουν διατυπώσει περισσότερο τεκμηριωμένες εκτιμήσεις για την οικονομική κρίση και τις συνέπειές της στη χώρα μας (έκταση, διάρκεια, καμπύλη ανάκαμψης), δημιουργώντας έτσι τη δυνατότητα για περισσότερο αξιόπιστες προβλέψεις τόσο για την εξέλιξη της κατανάλωσης όσο και για το βαθμό υλοποίησης προγραμματισμένων ενεργειακών επενδύσεων.

- Οι Διεθνείς Ενεργειακοί Οργανισμοί (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας, Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας), το Υπουργείο Ενέργειας των ΗΠΑ και άλλοι, που μόλις τώρα αρχίζουν να αποτολμούν κάποιες προβλέψεις και εκτιμήσεις για την πορεία των ενεργειακών επενδύσεων, θα έχουν επίσης διατυπώσει τα πορίσματά τους.
- Για την ελληνική ηλεκτροπαραγωγή, μετά από μια περισσότερο αξιόπιστη πρόβλεψη για τη μείωση της ζήτησης, θα έχουν ενδεχομένως αρθεί οι αμφιβολίες που συνεχίζουν να υπάρχουν για τις δυνατότητες κάλυψής της, χωρίς τον εμπλουτισμό του μείγματος ηλεκτροπαραγωγής που είχε προτείνει η Ολομέλεια του ΣΕΕΣ στην έκθεση του 2008.
- Για το φυσικό αέριο, αναμένεται ότι οι αρμόδιοι ελληνικοί φορείς θα είναι σε θέση να οριοθετήσουν τα αναγκαία χρονοδιαγράμματα για την μακροχρόνια διάθεση σε μεγάλους καταναλωτές φυσικού αερίου, αγωγών και υγροποιημένου, κάνοντας έτσι περισσότερο αξιόπιστα τα στοιχεία που πρέπει να ενσωματωθούν στον μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό.
- Θα υπάρξουν περισσότερα «δείγματα γραφής» ως αποτέλεσμα πρόσφατων μέτρων και νομοθετημάτων, για τις προοπτικές ανάπτυξης των ΑΠΕ όπου, όπως έχει τονιστεί, χρειάζονται όχι απλά ποσοστιαίες αυξήσεις αλλά άλματα, προκειμένου αυτές να διαδραματίσουν ένα ρόλο αντάξιο των γενικών προσδοκιών και της όσο ποτέ άλλοτε καθαρά εκπεφρασμένης πολιτικής βούλησης.

Ενόψει όλων των παραπάνω εκτεθέντων, το ΣΕΕΣ έκρινε σκόπιμη την αναβολή δημοσίευσης της Έκθεσής του για το 2009, θα προχωρήσει δε στην οριστικοποίηση και θέση της σε διαβούλευση, μόλις δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις και οπωσδήποτε πριν το τέλος του τρίτου τριμήνου του τρέχοντος έτους.